

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите

Басейнова дирекция за управление на водите
Дунавски район с център Плевен

Идентифицирани значими проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление

XXI заседание на Басейнов съвет
17.12.2014 г. гр.Плевен

инж. Любомира Пелова
главен експерт, отдел „Планове за управление“

Съдържание

- Основание за изготвяне и цел на Междинния преглед на установените значими проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление
- Информация на базата, на която са идентифицирани значимите проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление
- Идентифицирани значимите проблеми при управлението на повърхностните и подземните води в Дунавски район за басейново управление
- Участие на обществеността и следващи стъпки при актуализация на Плана за управление на речните басейни в Дунавски район за басейново управление за периода 2016 – 2021г.

Основание и изисквания за изготвяне на документа

- Първа стъпка в подготовката на втория шестгодишен цикъл на управление на водите от 2016 г. до 2021 г. беше изготвянето, публикуването и консултирането на **Работна програма** с всички дейности по актуализирането на Плана за управление на речните басейни (ПУРБ), както и сроковете за реализирането им; **График на обществените обсъждания**, които е необходимо да се проведат за актуализация на плана в Дунавски район за втория планов период.
- Втора стъпка е изготвяне и публикуване на **Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите**, в съответствие с изискванията на Глава Десета „Управление на водите“ на Закона за водите: Раздел IV „Характеризиране на района за басейново управление на водите“ и Раздел VII „Информирание на обществеността“.

Цел на изготвения документ

- Междинният преглед на значимите проблеми при управлението на водите е **част и ключов етап при актуализирането на ПУРБ за периода 2016-2021г.**
- С този преглед приключва работата по актуализация на характеристиките и състоянието на повърхностните и подземните води в района за басейново управление и се **поставя основата за разработване на програмата от мерки за постигане и запазване на добро състояние на водите през следващия цикъл на управление.**
- Изготвеният преглед **информира за идентифицираните значими проблеми най-широк кръг заинтересовани страни** с цел чрез широк обществен диалог да се **обсъдят бъдещите действия за преодоляването им.**

За идентифицирането на значимите проблеми при управление на водите е извършен обстоен анализ, който включва:

- **Актуализиран анализ на характеристиките на Района за басейново управление:** какви са нашите води; на какви видове, категории и типове се разделят; кои са основните единици за управление - водните тела.
- **Преглед на зоните за защита на водите** - какви и кои са тези зони, които трябва да опазваме да поддържаме.
- **Анализ на антропогенния натиск върху водите** – кои видове човешка дейност и/или други фактори оказват негативно влияние върху състоянието на водите и в какво се изразява това влияние.
- **Анализ на състоянието на водите** – какво е качеството и количеството на повърхностните и подземните води, в каква степен то е повлияно от човешката дейност; съществува ли риск тези води да не постигнат добро състояние и по какви причини.
- **Икономически анализ на водоползването** - какво е социално-икономическото развитие на речния басейн; кои са значимите водоползвания в Дунавския район; какви са тенденциите във водоснабдяването; как се възстановяват разходите за водни услуги.

Установени проблеми при управлението на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление: Органично замърсяване

- Индикатори за оценка на замърсяване с органични вещества - влошаване на екологичното състояние по показатели разтворен кислород; биологична потребност от кислород за 5 денонощия; общ органичен въглерод и съдържание на соли (електропроводимост); рН – водороден показател; биологични елементи за качество.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – поради органично замърсяване 22% от повърхностните водни тела са „в риск“, а 20% „вероятно в риск“.
- Причини за органично замърсяване – заустване на частично пречистени или непречистени отпадъчни води от агломерации (населени места), промишленост и животновъдство; неправилно съхранявани битови отпадъци.
- Последици върху повърхностните води - промени в кислородния баланс на повърхностните води; негативно влияние върху състава на водните популации/местообитания.

Установени проблеми при управлението на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление: Биогенно (хранително) замърсяване

- Индикатори за оценка на замърсяване с биогенни вещества - влошаване на екологичното състояние по показатели: азот; фосфор; амоняк; нитрати; фосфати; биологични елементи за качество.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – поради биогенно замърсяване 43% от повърхностните водни тела са „в риск“, а 20% „вероятно в риск“.
- Причини за биогенно замърсяване – заустване на частично пречистени или непречистени отпадъчни води от агломерации (населени места), промишленост и животновъдство; земеделски дейности, вкл. неправилна употреба и/или съхраняваните торове и препарати за растителна; неправилно съхранявани битови отпадъци; ерозия.
- Последици върху повърхностните води - еутрофикация на повърхностните води.

Установени проблеми при управлението на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление: **Замърсване с опасни вещества - специфични замърсители**

- Индикатори за оценка на замърсяване със специфични вещества - влошаване на екологичното състояние по показатели: летливи органични замърсители; индустриални замърсители; замърсители от селското стопанство; биологични елементи за качество.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – поради замърсяване със специфични вещества 19% от повърхностните водни тела са „в риск“, а 21% „вероятно в риск“.
- Причини за замърсяване със специфични вещества – заустване на частично пречистени или непречистени отпадъчни води от промишлеността, вкл. и в канализационните мрежи на населените места; неправилна употреба и/или съхраняваните торове и препарати за растителна; неправилно съхранявани производствени отпадъци.
- Последици върху повърхностните води – влошаване качеството на водите; негативно влияние върху състава на водните популации/местообитания.

Установени проблеми при управлението на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление: **Замърсване с опасни вещества - приоритетни вещества**

- Индикатори за оценка на замърсяване с приоритетни вещества - влошаване на химичното състояние по показатели като: тежки метали; пестициди; органични разтворители; полиароматни въглеводороди; биологични елементи за качество.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – поради замърсяване с приоритетни вещества 0,2% от повърхностните водни тела са „в риск“, а 67% „вероятно в риск“ (поради недостатъчно достоверни данни от мониторинга).
- Причини за замърсяване с приоритетни вещества – заустване на частично пречистени или непречистени отпадъчни води от промишлеността, вкл. и в канализационните мрежи на населените места; неправилна употреба и/или съхраняваните торове и препарати за растителна; неправилно съхранявани производствени отпадъци; отлагания на атмосферни замърсители във водите.
- Последици върху повърхностните води - влошаване качеството на водите; негативно влияние върху състава на водните популации/местообитания.

Установени проблеми при управлението на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление: Хидроморфологични изменения

- Индикатори за оценка на хидроморфологичния натиск в резултат на физични модификации - изменение на кислородния режим; биогенни замърсители; промяна на температурния режим; влошаване на биологични елементи за качество.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – най-засегнати в това отношение са поречията на реките Искър, Янтра, Огоста, Осъм и Вит.
- Причини за хидроморфологични изменения – водовземане (вкл. изграждане на водовземни съоръжения); изграждане на ВЕЦ; съоръжения за защита от наводнения; изземване на наносни отложения (баластра); корабоплаване (за р.Дунав.)
- Последици върху повърхностните води - възпрепятстване на миграцията – намаляване на популациите и нарушаване на крайбрежните екосистеми; намалено самопочистване на водите.

Установени проблеми при управлението на подземните води в Дунавски район за басейново управление: Промени в качеството

- Индикатори за оценка на химичното замърсяване - нитрати, фосфати, амоний, желязо, манган, сулфати, пестициди, нефтопродукти, въглерод съдържащи органични съединения и др.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – поради химично замърсяване 70% от подземните водни тела са „в риск“.
- Причини за химично замърсяване– заустване на частично пречистени или непречистени отпадъчни води от агломерации (населени места), промишленост и животновъдство; земеделски дейности, вкл. неправилна употреба и/или съхраняваните торове и препарати за растителна; неправилно съхранявани битови и промишлени отпадъци.
- Последици върху подземните води – влошаване качеството на подземните води, с което става негодна за употреба в бита, промишлеността и селското стопанство.

Установени проблеми при управлението на подземните води в Дунавски район за басейново управление: Промени в количество

- Индикатори за оценка на количественото състояние – съгласно Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води, от 2013г. БДУВДР ежесечно определя свободните водни количества по подземни водни тела, което е основа за извършване на преценка на заявените водоземания с наличните водни количества.
- Риск да не постигнат поставените цели за опазване на околната среда – при определяне на свободните месечни водни количества през 2013г. с отрицателен баланс са 26% от подземните водни тела, които са „в риск“.
- Причини за влошено количествено състояние – ненавременно регулиране на водоземането за задоволяване на обществените потребности и естествените подземни водни ресурси.
- Последици върху подземните води – намаляване на количеството и влошаване на качеството на подземните води.

*Установени проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление: **Наводнения***

- Индикатори за оценка на изменението на климата – увеличена честотата на екстремните метеорологични и климатични явления: топлинни вълни, поройни дъждове и суши.
- Причини за наводненията - настъпилите в последните години наводнения са проявление на екстремни метеорологични явления в България и/или недостатъчна защита от вредното въздействие на водите.
- Последици – Наводненията са естествени природни явления, които не могат да бъдат избегнати. За нашата страна те се определят най-значимото природно бедствие, взело жертви и нанесло щети за стотици милиони левове само през последните няколко години. За разлика от другите природни бедствия наводненията се поддават в значителна степен на прогнозиране както по отношение на възникването и разпространението им, така и по отношение на възможните последици.
- Управлението на риска от наводнения е предмет на самостоятелен план - План за управление на риска от наводнения, който се разработва, а неговото прилагане ще съвпадне с втория цикъл на ПУРБ 2016 – 2021г.

*Установени проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление: **Други потенциални проблеми***

- Интеграция с другите секторни политики - за успешното управление на водите е необходимо обвързването на тези дейностите с политиките по корабоплаване, хидроенергетика (ВЕЦ), селско стопанство, устройствено планиране, защита от наводнения и др.
- Инвазивни неместни видове - Дунавският басейн е силно уязвим към инвазивни видове поради директната връзка с други големи водни тела. Река Дунав е изложена на интензивна колонизация от инвазивни видове и разпространенето им в северозападна и югоиточна посока.
- Застрашаване на популациите на есетровите риби - Те са сериозно застрашени от изчезване по различни причини (прекомерен улов, възпрепятстване на миграцията, загуба на местообитания и на места за размножаване поради строителни и други дейности по бреговете и др.). В българския участък на р.Дунав все още се срещат жизнеспособни популации от диви есетрови риби.

*Установени проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление: **Други потенциални проблеми***

- Адаптиране към климатичните изменения - Огромно е влиянието на измененията на климата върху повърхностните и подземните води, вкл. качеството и количеството на наличните и достъпни водни ресурси. Адаптиране към климатичните промени е процес на приспособяване към настоящите или бъдещи климатични условия и ефектът от тях, с цел да се намалят неблагоприятните или да се усвоят благоприятните възможности, произтичащи от тях.
- Недостиг на вода и засушаване - Във връзка с тенденциите при изменение на климата този проблем ще засяга все повече сектори като земеделие, биоразнообразие, енергетика, корабоплаване и обществено водоснабдяване. Необходимо е да се намерят решения за баланс между предлагането и търсенето на вода.

*Участие на обществеността при Идентифициране на значимите проблеми
при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление*

- **Преодоляването на тези проблеми** и постигането на поставените цели е задача, която може да бъде решена единствено с **общи целенасочени действия на всички** участници в този процес и на цялата общественост.
- **Представяме идентифицираните проблеми на вниманието на всички заинтересовани страни за запознаване, мнение и предложения в срок от 6 месеца.** Целта е чрез дискусия и обмяна на мнения да се формулират конкретните измерения на тези проблеми по места, да се обсъдят възможностите за решаването им, вкл. да получим конкретни предложения. Всеки гражданин, организация и институция са свободни да предоставя мнението си в предпочитана от тях форма – чрез писма, по електронна поща или лично в директни срещи с експерти от БДУВДР.
- **Стартираме процес на консултации и диалог заедно да намерим най-добрите решения за устойчивото управление на водите в Дунавски район,** като елемент от устойчивото развитие на обществото като цяло.

Следващи стъпки при актуализация на Плана за управление на речните басейни в Дунавски район за басейново управление за периода 2016 – 2021г.

- **Идентифицираните значими проблеми при управление на водите са отправна точка за актуализация на Програмата от мерки, която ще бъде изпълнявана през следващия цикъл на управление.**
- **В програмата ще бъдат включени мерки, насочени към преодоляване на всеки от идентифицираните проблеми:** изграждане и реконструкция на канализационни мрежи и пречиствателни станции за битови и промишлени отпадъчни води; закриване и ракултивация на общински сметища и изграждане на нови регионални депа; прилагане на добри земеделски практики; намаляване на загубите във водопреносната мрежа; ограничаване на дейности, влошаващи състоянието на водите и водните екосистеми; възстановяване на естественото състояние на участъци, които са засегнати от физични модификации и др.
- **Проектът на програмата от мерки също ще бъде предоставен за обществени консултации. След приключване на консултациите ще бъде изготвен и окончателен вариант на актуализирания ПУРБ 2016 – 2021г.**

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Идентифицираните значими проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление са публикувани на интернет страницата на БДУВДР www.bd-dunav.org – секция „Управление на водите“, подсекция „План за управление на речния басейн“ и секция „Консултации с обществеността“, подсекция „Консултации по установени значими проблеми при управлението на водите“.